

Novartis corruptie in Griekenland, EU en VS

Anti-corruptie aanklaagster zelf aangeklaagd.

2022-08-23 door drs. Lucas van der Hoeven (info@cbsm.nl). 2.138 woorden (excl. Kader)

Touloupaki was the top investigator of the Novartis case and now is being prosecuted. She spoke to EURACTIV.com's senior editor Sarantis Michalopoulos. [Office of Eleni Touloupaki]

De Griekse premier Mitsotakis gaat onder een ernstig afluister schandaal gebukt, waarbij zijn aftreden in het geding is. Zo zijn Androulakis, leider van de sociaaldemocratische Pasok partij en Europees parlamentslid, maar ook de genormeerde journalist Koukakis middels Predator afgeluisterd. Behalve het huidige lopende Griekse 'Watergate' fluisterschandaal, is Griekenland in de ban van een ander grootschalig, langlopend Novartis corruptie schandaal, dat zich tussen 2006 en 2016 afspeelde. Daarbij werden aanklagers van weleer, de vervolgd van heden. Op 1 juli 2022 stemde de Griekse Speciale Gerechtelijke Raad in om Dimitris Papangelopoulos, een voormalige plaatsvervangend minister van Justitie en anti-corruptie aanklaagster Eleni Touloupaki aan te klagen vanwege hun behandeling de langlopende Novartis corruptie zaak. Tevens diende het ministerie van Justitie een wetsvoorstel op 22 augustus 2022 tot het ontbinden van haar anti-corruptie afdeling en deze te vervangen door de afdeling Financiële Criminaliteit. Het nieuwe, te creëren departement zou mogelijk af willen zien van het steekpenningen onderzoek tegen 10 politieke ambtsdragers dat door Touloupaki werd geleid. Daarbij ontvingen hooggeplaatste politici steekpenningen van het Zwitserse bedrijf Novartis. "Dit wetsvoorstel zal de laatste nagel aan de doodskist van Touloupakis jarenlange onderzoek zijn", volgens haar advocaat Chirdaris. "Een land als Griekenland heeft een speciale anti-corruptieafdeling nodig". "De (Griekse) regering gaat een avontuur aan", aldus Giorgos Kyrtos van politieke partij Nea Dimokratia. Hij waarschuwt dat het averechts kan werken om officier van justitie en corruptie-onderzoekster Touloupaki voor de rechter te slepen. "Met haar vervolging op grond van 'deelname aan de Novartis-samenzwering' stellen de Griekse premier Mitsotakis en zijn regering zich bloot aan EU-kritiek".

Corruptie Novartis

Door omkoping van artsen en politici tussen 2006 en 2016 in Griekenland stimuleerde Novartis de verkoop van geneesmiddelen met opgeblazen prijzen en verwierf daardoor een dominante positie op de Griekse gezondheidszorgmarkt. Het prijs-fixing schandaal vergde € 3 miljard aan extra zorguitgaven, terwijl Griekenland gebukt ging onder een ernstige financiële crisis. Novartis blijkt 5.000 artsen te hebben gemanipuleerd om hun eigen geneesmiddelen voor te schrijven. Minister Adonis Georgiades ontving illegale betalingen van € 365.000. EU-Commissaris Dimitris Avramopoulos wordt verdacht van het aannemen van steekpenningen: in 2007 ontving zijn schoonmoeder een 'schenking' van € 100.000. Nog een beklagde is Antonis Samaras van de conservatieve partij Neo Komma en premier tussen 2012 en 2015. Hij verdedigde zich in 2018 tegen de aantijgingen van Touloupaki: "Laster, het wapen van lafaards, maar zij kunnen mij niet aanklagen. De lasteraars en degenen die achter hen schuilen, zullen ter verantwoording worden geroepen".

Europese Affaire

Ook andere EU-landen zijn door de machinaties van Novartis gedupeerd. "Ik zal het heel eenvoudig zeggen", aldus Touloupaki. "Sommige EU-lidstaten betalen meer voor hun

Novartis-medicijnen doordat in Griekenland de prijzen zo enorm zijn verhoogd". Dit is een gevolg van de gehanteerde 'referentieprijzen'. Daarbij wordt de nationale vergoedingslimiet van een medicament berekend op grond van het gewogen gemiddelde van overeenkomstige geneesmiddelen in enkele andere, meestal lager geprijsde, landen. "De hogere medicatiekosten in Griekenland werken door in de nationale begrotingen van andere EU-landen. Daardoor betalen deze landen uiteindelijk een lagere bijdrage aan de EU-begroting, waardoor feitelijk de Europese Unie in haar financiële belangen wordt geschaad".

Novartis: omstreden bedrijf

In 1996 fuseerden Ciba-Geigy met Sandoz tot Novartis. Het Zwitserse farmaceutische concern behoort tot de grootste ter wereld, met een jaaromzet van € 49 miljard en 116.000 werknemers in 2021. In de afgelopen decennia speelden er verschillende onverkwikkelijke zaken. In 2010 betaalde de farma-reus € 393 miljoen boete in de VS wegens illegale vergoedingen aan artsen voor hun presentaties, zittingen in adviesorganen, vermaak, reizen en etentjes. Twee jaar later daagde de Amerikaanse overheid Novartis opnieuw voor het gerecht, alweer vanwege het omkopen van artsen, alsmede voor het verruimen van de indicaties voor haar producten door het bedrijf zelf.

Novartis is onder meer berucht vanwege het medicijn Zolgensma, dat sinds 2000 in de Verenigde Staten mag worden verkocht. Hiermee kan de spierziekte spinale musculaire atrofie worden behandeld, een erfelijke ziekte waaraan wereldwijd meer baby's sterven dan aan alle andere genetische aandoeningen. Een Indiase studie schatte dat deze aandoening voorkomt bij één patiëntje op elke 7.744 levendgeborenen: in totaal bij 3.200 Indiase baby's per jaar. De Indiase kinderneurologe dr. Ann Mathew behandelt meer dan 400 van deze patiëntjes. Zij stelt dat in India in 2021 slechts 40 kinderen een behandeling met Zolgensma kregen: negentien daarvan zijn patiëntjes van haar. 16 kindjes kregen het middel gratis, voor drie werd er betaald. De prijs van dit duurste geneesmiddel ter wereld: 2,1 miljoen dollar voor een behandeling. Slechts een beperkt aantal Indiase patiëntjes wordt dus behandeld, de overige niet-behandelde kinderen sterven voortijdig.

Een ander voorbeeld van buitensporig winst bejag vormt merkgeneesmiddel Gleevec, dat als generiek product bekend staat onder de naam Imatinib). Novartis bracht in 2001 chemokuur op de markt tegen een zeldzame vorm van leukemie. In India procedeerde het bedrijf tevergeefs, tot aan het Indiase Hoogste Gerechtshof, over de patentrechten ervan. In 2005 verwees dit Hof haar aanspraak op patentrechten naar de prullenmand. Wel had Novartis tussen 2003 en 2005 de prijs van Gleevec tot € 2.500 per maand verhoogd. Dit terwijl generieke Indiase bedrijven hun patentvrije Imatinib voor € 165 tot € 250 per maand verkochten. Aanvankelijk zou Gleevec naar verwachting niet veel geld opleveren, maar nu is het hun belangrijkste inkomstenbron. Bij de lancering ervan was de prijs \$ 26.400 voor een kuur van een jaar, sindsdien is die zesvoudig gestegen tot \$ 120.000 in de industrielanden. Een laatste treurig voorbeeld: in 2016 ontving Essential Consultants, het bedrijf van Trump's advocaat Michael Cohen, € 1,12 miljoen van Novartis. Dit met als oogmerk de voorgenomen prijsreguleringsmaatregelen van de Trump-regering te beïnvloeden. De Senaat publiceerde in 2018 hierover een rapport, "Witte Huis invloed te koop". Desalniettemin bleek de Novartis-lobby zeer succesvol, want de farmaprijzen werden niet gekort. Nog steeds mogen Medicaid en Medicare niet onderhandelen over de geneesmiddelenprijzen, ondanks de plannen die hiervoor al sinds 2004 bestaan. Deze ketsen echter telkens af op de enorme steun van farmabedrijven aan de verkiezingskassen van individuele Congres- en Senaatsleden: \$ 79 miljoen sinds 2008. Hierdoor verdient Big Pharma elk jaar miljarden extra.

Eleni Touloupaki

Touloupaki

Eleni Touloupaki is de eerste jurist in haar familie. Haar vader was buschauffeur. Zij beschrijft haar ouders als gewone mensen, die zich inzetten voor gerechtigheid. Touloupaki werkte jarenlang als openbaar aanklager op de antiracismeafdeling en vervolgens op de afdeling economische misdaden. In 2015 begon zij te werken aan corruptiekwesties. "We moeten het vertrouwen in Griekenland zien te herstellen", zegt zij. "Daar moeten we heel serieus werk van maken". Zij ontkent dat haar strijd politiek geïnspireerd zou zijn. Touloupaki ziet zichzelf als een gerechtelijk ambtenaar, haar strijd is institutioneel van aard. Ook Chirdaris, haar advocaat, meent dat zij geen activist is, maar 'gewoon' een aanklager die haar werk verricht. Hoewel haar vervolging, nu als verdachte, het einde van haar carrière kan betekenen, heeft ze geen spijt van haar activiteiten. "Wij proberen de malafide praktijken in de gezondheidssector te analyseren en voor het gerecht te brengen. Er is onnodig leed veroorzaakt doordat patiënten zich deze Novartis-medicijnen vanwege de prijsverhogingen niet langer konden veroorloven. Als mijn toewijding het einde van mijn carrière zou betekenen, heb ik dit liever dan stilzwijgend in te stemmen met dit onrecht".

Griekse tragedie

Buitenlandse omkoping door bedrijven die op Amerikaanse bodem actief zijn, is strafbaar in de VS. In 2016 reisden twee Novartis-leidinggevenden van Griekenland naar de VS om als beschermde getuigen een verklaring af te leggen voor een onderzoek van de FBI. Zij erkenden dat hun bedrijf al tien jaar lang zo'n 5.000 Griekse artsen omkocht om Novartis-medicijnen voor te schrijven in plaats van goedkopere alternatieven. In 2020 kocht Novartis met een boete van US \$ 345 miljoen alle onderzoeken naar het bedrijf en haar dochterondernemingen af.

De FBI stuurde hun getuigenissen door naar Griekenland. De destijds regerende linkse Syriza-coalitie startte vervolgens in 2018 een onderzoek – geleid door Touloupaki – waaruit bleek dat twee voormalige premiers en acht ministers van de vorige regering, die bestond uit de conservatieve partij Neo Komma en de historische Pasok, bij deze zaak betrokken waren. De manager van de Griekse dochtermaatschappij van Novartis kreeg een verbod om het land te verlaten. De plaatsvervanger van Syriza's minister-president beschreef de beschuldigingen als "het grootste schandaal sinds de oprichting van de Griekse staat". Daardoor zijn "de jaarlijkse overheidsuitgaven voor medicijnen geëxplodeerd". Behalve omkoping bestond er ook een verdenking van witwassen van "illegale fondsen van meer dan vier miljard euro". Het corruptie-onderzoek leidde in oktober 2018 ook tot de voorlopige hechtenis van Yannis Papantoniou, destijds minister van Defensie in het Syriza-kabinet. Hij noemde de beschuldigingen "een schandig verzinsel". Ook de andere van fraude verdachte ministers ontkennen de aantijgingen. Zij noemen het 'politieke aantijgingen en pesten', afkomstig van de toenmalige regeringspartij Syriza.

Opmerkelijk is dat één van de belangrijke personen in de Novartis-zaak, de 42-jarige uitgever Panagiotis Mavrikos, al in 2016 in Athene werd vermoord. Hij had gepubliceerd over de geruchten die over Novartis rondgingen. Op afstand bestuurbare explosieven waren gemonteerd onder zijn Porsche Cayenne, wat leek te wijzen op een samenwerking van de maffia met de geheime dienst. Zijn lichaam was dermate verkoold dat een DNA-test uitsluitend moest geven over zijn identiteit. In 2018 werd deze zaak gesloten vanwege het ontbreken van crimineel bewijs. Ruim een jaar later verdronken zijn moeder en zijn broer toen hun auto onder onduidelijke omstandigheden in Neos Molos Drapetsonas in zee stortte.

Regeringswisseling

Bij de verkiezingen van 2019 behaalde het gematigd conservatieve Nea Dimokratia (ND) een absolute meerderheid. Dit betekende ook een ommekeer in het corruptie-onderzoek: "Het politiek-economische systeem kwam onmiddellijk tegen onze anti-corruptie dienst in actie om het onderzoek te neutraliseren en de aanklagers, evenals de betrokken journalisten, te straffen. De onderzochte politici stelden disciplinaire rapporten tegen ons op en spanden rechtszaken aan", aldus Eleni Touloupaki. Het ministerie van Justitie legde het parlement een wetsvoorstel voor, waarbij de anti-corruptie afdeling werd opgeheven en vervangen door het departement "Financiële Criminaliteit". De ND-parlementsleden stemden vervolgens in met alle procedures tegen de op te heffen anti-corruptiedienst. Vervolgens werden Touloupaki en twee andere voormalige anticorruptie-aanklagers beschuldigd van 'machtsmisbruik'. Ook vijf journalisten die publiceerden over de steekpenningenaffaire, werden aangeklaagd. Tevens werden de aanklachten tegen de van omkoping verdachte personen geseponeerd. Voormalig minister van Volksgezondheid en huidig minister van Ontwikkeling en Investerings Georgiades, beschuldigde de media van het fabriceren van artikelen om het publiek te misleiden over zijn rol in de Novartis-zaak: "Ik wil premier Mitsotakis van Nea Dimokratia bedanken. Hij heeft mijn integriteit nooit betwist en heeft altijd aan mijn zijde gestaan". Inmiddels menen de nieuwe aanklagers dat het getuigenis van een klokkenluider niet geloofwaardig genoeg is om Georgiades nog langer te vervolgen. Ook de aanklacht tegen zijn partijgenoot, voormalig minister en huidig EU-commissaris Dimitris Avramopoulos, is ingetrokken.

Intussen is ook het oorspronkelijke FBI-document uit 2017, waarin staat vermeld aan wie de Novartis-smeergelden werden betaald, waarschijnlijk opzettelijk onvolledig vertaald. De verantwoordelijke onderzoeker stuurde het document voor een officiële vertaling naar het ministerie van Buitenlandse Zaken. Het vertaalde document werd aan het dossier toegevoegd zonder de namen van enkele gecompromitteerden, zoals ex-minister Loverdos en enkele andere voormalige en huidige functionarissen te vermelden.

Eleni Touloupaki: "Tegelijkertijd dreigen de huidige politici van Nea Dimokratia dat wij, als voormalige anticorruptie-ambtenaren, verantwoordelijk zullen worden gehouden voor ons onderzoek. Alle rechtszaken en rapporten tegen ons - meer dan 300.000 pagina's - werden door de reguliere rechterlijke macht onderzocht zonder enig bewijs te vinden. Toch worden de bedreigingen voortgezet. Nooit werd ik uitgenodigd om onze standpunten toe te lichten. Allerlei rechts- en procedurele regels zijn inmiddels overtreden om 'geloofwaardige' getuigen te creëren tegen onze anti-corruptiedienst". Een gerechtelijk eindoordeel moet nog steeds worden geveld. Vanwege de onwettelijke rechtsgang in heeft Touloupaki beroep aangetekend bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Ook legde zij getuigenis af in het Europese Parlement. Zij heeft zich voorgenomen om de strijd tegen de exorbitante medicijnenprijzen tot het einde te voeren, ook al werd er in augustus 2021 in haar woning ingebroken, als waarschuwing om haar protesten in te trekken.

De reactie van Neil Henderson, director Strategy & Financial Communications van Novartis in Bazel? Hij mailt: "Novartis Griekenland blijft samenwerken met de Griekse autoriteiten in hun lopende onderzoek. De overeenkomsten van het bedrijf met het Amerikaanse ministerie van Justitie betekenen dat de onderzoeken onder de Amerikaanse wetgeving zijn afgesloten. Het bedrijf behoudt zich het recht voor om zich te verdedigen tegen beschuldigingen onder de Griekse wetgeving. Novartis blijft zich inzetten voor Griekenland en voor het bieden van toegang tot behandelingen aan patiënten in nood".

Overigens kondigde minister van Volksgezondheid Thanos Plevris van de ND-partij onlangs aan dat zijn regering alsnog compensatie wil eisen van Novartis. Voor Eleni Touloupaki is dit te absurd voor woorden: "De strafvervolging van Novartis was mijn werk. Hoe kunnen zij van de ND-partij nu een rechtszaak aanspannen op basis van de bevindingen waarvan zij mij beschuldigen?" Op de World Press Freedom Index van 2022 staat Griekenland inmiddels op plaats 108 van de 180 landen met de minst vrije pers, het laagste van alle EU-landen.

2022-08-23 Lucas van der Hoeven (lucas.van.der.hoeven@cbsm.nl)

===== KADER (120 woorden) =====

Wat valt er tegen malversaties van multinationals te doen?

- 1) CEO's kunnen persoonlijk verantwoordelijk worden gehouden voor hun besluiten. In geval van bedrijfscriminaliteit zijn gevangenisstraffen en 'pluk-ze' regelingen ook op hen toepasbaar.
- 2) De betrokken bestuurders kunnen, gedurende bijvoorbeeld 5 jaar, worden geweerd uit alle bestuurlijke fora en samenkomsten.
- 3) Alle voorlichtings- en reclame activiteiten van het betreffende bedrijf aan hulpverleners worden verboden gedurende 5 jaar na een definitieve veroordeling.
- 4) Een bedrijf dat is veroordeeld voor wangedrag, dient de berekende daadwerkelijke maatschappelijke schade te vergoeden met daarenboven de wettelijke rente en 25% strafkorting over de totale schadesom. Deze schade dient binnen een termijn van 5 jaar te worden vereffend met de overheid.
- 5) Een veroordeeld bedrijf wordt uitgesloten van overheidsaanbestedingen gedurende 5 jaar na de definitieve veroordeling.

=====

Bronnen:

Tuesday, Aug 23, 2022

<https://panatimes.com/greece-s-top-anti-corruption-prosecutor-faces-removal>

July 1, 2022 \ [By Athens News Agency](#) //

<https://www.thenationalherald.com/papangelopoulos-and-touloupaki-indicted-over-their-handling-of-the-novartis-case>

[Novartis \(occrp.org\)](#)

<https://khn.org/news/drugmakers-funnel-millions-to-lawmakers-a-few-dozen-get-100000-plus>

[Greece's Top Anti-Corruption Prosecutor Faces Removal \(occrp.org\)](#)

[Elena Touloupaki, the prosecutor accused of investigating a large pharmaceutical company - The Limited Times \(newsrnd.com\)](#)

[EPP chief pushes to suspend Greek MEP critical of pharma scandal – EURACTIV.com](#)

[Unbelievable! Mitsotakis Prosecutes the Anti-Corruption Prosecutor! - Helleniscope](#)

[Prosecutor Eleni Touloupaki was called as a suspect in the Novartis case by the Prosecutor of the Supreme Court of Greece - greekcorruption.dk](#)

[Subject: Criminal proceedings against former prosecutor and assistant prosecutors responsible for investigating the Novartis corruption scandal \(europa.eu\)](#)

<https://www.justice.gov/opa/pr/novartis-hellas-saci-and-alcon-pte-ltd-agree-pay-over-233-million-combined-resolve-criminal>

<https://www.justice.gov/opa/pr/novartis-pays-over-642-million-settle-allegations-improper-payments-patients-and-physicians>

<https://www.justice.gov/usao-nj/pr/novartis-ag-and-subsiidiaries-pay-345-million-resolve-foreign-corrupt-practices-act-cases>

<https://www.justice.gov/opa/press-release/file/1289751/download>

<https://www.citizen.org/news/novartis-lawyer-out-fallout-from-michael-cohen-payments-raises-critical-questions>

[ELENI TOULOUPAKI | Liberal.gr](#)

[Novartis scandal: Greek translation distorts FBI document, omits ex minister's name \(keptalkinggreece.com\)](#)

[\(20+\) Eleni Touloupaki - Search Results | Facebook](#)

[In India, Parents of Children with Rare Disease Plea for Help Online - The New York Times \(nytimes.com\)](#)

=====
Novartis – Ned. – mevr. Dollevoet tel. gesproken op 7 juni 2022 om 16.08 en (na twee E-mails d.d. 25 mei en 31 mei) nogmaals gevraagd om een reactie. Zij zal zich wenden tot de internationale Novartis afdeling in Basel.

Email: di 7-6-2022 16:54

**Hello Lucas,
Thank you for you enquiry ref Greece.
Sorry it has taken a while to get back you.
Here is our current statement:**

“Novartis Hellas continues to cooperate with the Greek authorities in their ongoing investigation. The Company’s 2020 resolutions with the U.S. Department of Justice resolved investigations under U.S. law, and the Company maintains the right to defend itself against any allegations under Greek law. The Company remains committed to Greece and to providing access to treatments to patients in need”.

"Novartis Hellas blijft samenwerken met de Griekse autoriteiten in hun lopende onderzoek. De 2020-resoluties van het bedrijf met het Amerikaanse ministerie van Justitie hebben onderzoeken onder de Amerikaanse wetgeving opgelost en het bedrijf behoudt zich het recht om zich te verdedigen tegen beschuldigingen onder de Griekse wetgeving. Het bedrijf blijft zich inzetten voor Griekenland en voor het bieden van toegang tot behandelingen aan patiënten in nood".

**Best Wishes - Neil
Neil Henderson
Director, Strategy & Financial Communications
CORPORATE BRAND & EXT ENGAGEMENT / COMMS & ENGAGEMENT
Novartis International
Fabrikstrasse 6
Novartis Campus
CH-4056 Basel // +41 79 3612869 // neil.henderson_ext@novartis.com**

=====

08-06-2022 - Recent developments in this case ?
ALEX JOHNSON

FUNCTION Press & Media Advisor EN (English language press)
PHONE BRUSSELS +32-2-2841669
PHONE STRASBOURG +33 388174042
E-MAIL Alex.Johnson@ep.europa.eu
OFFICE
Brussels
European Parliament
PHS 02C39
Rue Wiertzstraat
B-1047 Brussels

Strasbourg
European Parliament
WIC MO 3006
Allée du Printemps - B.P. 1024/F
F-67070 Strasbourg Cedex

GREENS / EFA GROUP Press & Media Advisor EN (English language press)

=====

In haar vrije tijd schrijft de officier van justitie poëzie en treedt op in een klassiek theatergezelschap, onder meer in een stuk over wraakgodinnen.